

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС
ТА КРИМІНАЛІСТИКА

УДК 343.2.01:351.746.1(477)

DOI: 10.33663/1563-3349-2023-93-91

К. Л. КРИВОПУСКОВА

ПОКАРАННЯ ЗА ПУБЛІЧНІ ЗАКЛИКИ
ДО ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ:
АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Проаналізовано судову практику в частині призначення покарань за публічні заклики до вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України в умовах збройної агресії Росії проти України. Визначено шляхи до вдосконалення судової практики.

Ключові слова: покарання, публічні заклики, збройна агресія Росії, основи національної безпеки України, судова практика, звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Kryvopuskova Kateryna. Punishment for public calls to commit criminal offences against the foundations of national security of Ukraine: analysis of court practice

The article is devoted to the analysis of court practice in terms of sentencing for public calls for criminal offences against the foundations of national security of Ukraine in the context of russia's armed aggression against Ukraine. In conclusion, the author suggests ways to improve court practice.

Key words: punishment, public appeals, russia's armed aggression, fundamentals of national security of Ukraine, court practice, release from serving a sentence on probation.

Постановка проблеми. Новели кримінального законодавства України в умовах збройної агресії РФ свідчать про пріоритетність охорони національної безпеки, що обумовлює необхідність аналізу проблем, які виникають при призначенні судами покарань за злочини проти основ національної безпеки України, зокрема за публічні заклики до вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. До таких закликів відповідно до КК України належать: публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади (ч. 2 ст. 109), публічні заклики до дій, вчинених з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України (ч. 1 ст. 110), публічні заклики до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора; публічні заклики до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та (або) окупаційною адміністрацією держави-агресора; публічні заклики до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України (ч. 1 ст. 111-1), публічні заклики до проведення незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території (ч. 5 ст. 111-1).

Стан дослідження. Проблема відповідальності за публічні заклики до вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України привертає увагу багатьох науковців-правників. Зокрема, в цій сфері відзначимо науковий доробок О. Ф. Бантишева, М. С. Бондаренко, В. М. Бурдіна, В. В. Гапончука, І. В. Діордіци, М. М. Дмитрука, І. О. Єни, З.А. Загинеї-Заболотенко, О. О. Кваші, О. О. Кравчука, В. Н. Кубальського, В. В. Кузнецова, В. А. Мисливого, Р. О. Мовчана, Є. О. Письменського, М. А. Рубашенка, М. В. Сийплові, Є. Д. Скулиша, М. Б. Стиранки, М. І. Хавронюка, Р. Л. Чорного, О. А. Чувакова, О. В. Шамари, В. М. Янка та ін. Проте вчені приділяють недостатню увагу дослідженню практики призначених судами покарань за публічні заклики до вчинення кримінальних правопорушень проти основ наці-

ональної безпеки України в умовах збройної агресії Росії проти України.

Метою цієї статті є аналіз судової практики в частині призначених покарань за публічні заклики до вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. За вчинені під час повномасштабної збройної агресії РФ проти України публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади (ч. 2 ст. 109 КК України) винних осіб, як свідчить аналіз судової практики, у переважній більшості випадків звільняли від відбування призначеного покарання з випробуванням відповідно до ст. 75 КК України [1; 2; 3; 4; 5]. При цьому вироком від 29 листопада 2022 р. Вінницького районного суду Вінницької області у справі № 128/2106/22 особу визнано винною у вчиненні після 24.02.2022 кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 109 КК України, а саме: за публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, а також розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій. Особа вину визнала повністю, щиро розкаялася у вчиненні кримінального правопорушення, активно сприяла розкриттю злочину, є особою похилого віку, раніше не судима, на обліку у нарколога та психіатра не перебуває, характеризується позитивно. З урахуванням обставин, що пом'якшують покарання, відсутності обставин, що обтяжують покарання, позиції прокурора, який просив застосувати до особи положення ст. 69 КК України та сторони захисту, суд призначив покарання обвинуваченій особі із застосуванням ст. 69 КК України, а саме: перейшов до іншого, більш м'якого виду основного покарання, не передбаченого в санкції ч. 2 ст. 109 КК України, у виді штрафу в розмірі 1750 мінімумів доходів громадян, що становить 29750 гривень [6].

Проведений В.В. Гапончуком аналіз судової практики за період до повномасштабного збройного вторгнення РФ свідчить про те, що суди призначали за вчинення публічних закликів до дій, вчинених з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України (ч. 1 ст. 110 КК), покарання у виді позбавлення волі з нижньої межі типового покарання. Це може означати, на його думку, що розмір

покарання у виді позбавлення волі, визначений законодавцем у санкції ч. 1 ст. 110 КК, є завищеним та не відображає суспільної небезпеки відповідного злочину [7, с. 189].

У контексті досліджуваної проблематики заслуговує на увагу аргументація суду в таких справах в умовах антитерористичної операції (далі – АТО), до початку повномасштабної збройної агресії РФ. Так, скасовуючи вирок районного суду в частині звільнення ОСОБА_6, ОСОБА_7 та ОСОБА_8 від відбування покарання (5 років позбавлення волі без конфіскації майна) на підставі ст. 75 КК України та постановляючи свій вирок, суд апеляційної інстанції врахував характер та ступінь тяжкості вчиненого злочину (ч. 2 ст. 110 КК України), який є умисним тяжким, має підвищену суспільну небезпеку в умовах проведення АТО та агресії РФ проти територіальної цілісності України. Окрім того, своїми діями, а саме розповсюдженням у 2015 р. у м. Миколаїв та Миколаївській області листівок із закликами до незаконних дій, які посягають на зміну меж території України, ОСОБА_6, ОСОБА_7 та ОСОБА_8, підривали основи національної безпеки.

З урахуванням конкретних обставин справи, враховуючи тяжкість та ступінь суспільної небезпеки вчиненого, дані про особи винних, суд апеляційної інстанції, розглядаючи справу в межах апеляційної скарги прокурора та своїх повноважень, дійшов обґрунтованого висновку про можливість виправлення та перевиховання засуджених лише в умовах ізоляції від суспільства. На думку Верховного Суду, призначене апеляційним судом покарання без застосування ст. 75 КК України є законним, справедливим, необхідним і достатнім, воно сприятиме перевихованню засуджених та попередженню вчинення ними нових злочинів [8].

Верховний Суд зробив висновок про те, що, звільняючи ОСОБА_6, ОСОБА_7 та ОСОБА_8 від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК України, районний суд належним чином не вмотивував, які саме обставини справи та дані про осіб винних дають підстави для висновку про можливість їх виправлення та перевиховання без ізоляції від суспільства. Ухваляючи рішення про застосування ст. 75 КК України, місцевий суд не в повній мірі врахував ступінь суспільної небезпеки вчиненого злочину, його тяжкість, дані про особи винних, на що звернув увагу суд апеляційної інстанції [8].

На думку В.В. Гапончука, ще одним показником того, що розмір покарання за публічні заклики обрано законодавцем без урахування суспільної небезпеки відповідних протиправних дій, є часте застосування судами ст. 75 КК (звільнення від відбування покарання з випробуванням) [7, с. 189]. Так, за вчинення публічних закликів, передбачених ч. 1 ст. 110 КК, суди призначали обвинуваченим покарання із застосуванням ст. 75 КК у 96% судових рішень. Вказане, як зазначає В.В. Гапончук, може свідчити або про помилки у судовій практиці у цій частині, або про вади розміру покарання у виді позбавлення волі, вибраного законодавцем [7, с. 190]. Подібна ситуація має місце щодо вироків, постановлених за вчинення в умовах повномасштабного збройного вторгнення РФ публічних закликів до дій, вчинених з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України (ч. 1 ст. 110 КК), коли суди переважно звільняли від покарання з випробуванням із застосуванням ст. 75 КК України.

Аналіз 13 обвинувальних вироків за 2022-2023 рр., постановлених за вчинення публічних закликів до підтримки рішень та/або дій держави-агресора РФ, які поєднувалися переважно із публічним запереченням здійснення збройної агресії проти України (ч. 1 ст. 111-1 КК України), свідчить про те, що суди призначали покарання у переважній більшості випадків із нижньої межі санкції (у виді позбавлення права обіймати посади в органах державної влади, державного управління, місцевого самоврядування строком на 10 та 11 років).

Водночас існує інша судова практика. Так, вироком Корольовського районного суду м. Житомира від 16 січня 2023 р. у справі № 296/298/23 за публічні заклики до підтримки рішень та дій держави-агресора (ч. 1 ст. 111-1 КК України) особі призначено покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням функцій держави та місцевого самоврядування строком на 14 років 6 місяців. У вказаному вирокі зазначається, що інкриміноване особі кримінальне правопорушення належить до кримінального проступку, тобто є діянням незначної суспільної небезпеки. Водночас суд враховує, що на момент публічних закликів особи до підтримки рішень та дій держави-агресора вже близько двох місяців тривало широкомасштабне російське вторгнення в Україну, у ході якого правоохоронними органами, громадськи-

ми, міжнародними організаціями були зафіксовані та висвітлені у засобах масової інформації численні воєнні злочини, вчинені російськими окупантами, зокрема вбивства та катування мирних мешканців, звалтування, мародерства, руйнування житлової та соціальної інфраструктури тощо [9].

На окрему увагу заслуговує питання про зазначені у вираках судів окремі характеристики злочинів проти основ національної безпеки України, які вчинені в умовах воєнного стану. Так, визначаючи строк призначеного основного та додаткового покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих функцій в органах влади, установах, підприємствах та організаціях незалежно від форми власності, суд враховував той факт, що обвинувачена ОСОБА_5 як громадянка України вчинила тяжкий злочин, передбачений ч. 5 ст. 111-1 КК України, в період встановленого в Україні воєнного стану, що суперечить порядку, встановленому Конституцією України, і свідчить про те, що злочин має підвищену суспільну небезпечність. Суди при цьому враховують неприпустимість вчинення злочинів проти основ національної безпеки України в умовах збройного протистояння Українського народу російському агресору, порушення ст. 17 та 65 Конституції України, а також те, що обвинувачені усвідомлювали свої дії, які полягали у сприянні окупаційній владі держави-агресора [10].

Деякі вчені-правознавці запропонували переглянути санкції статей КК України, що входять до розділу першого Особливої частини КК України, з метою їх підвищення у разі вчинення цих злочинів в умовах воєнного або надзвичайного стану [11, с. 398].

За обставинами кримінального провадження ОСОБА_4 6 квітня 2022 р. умисно став розповсюджувати публічні заклики до значного кола осіб, в яких висловлювати ідеї, погляди, вимоги, свідомо націлені на те, щоб шляхом поширення їх серед окремих категорій населення схилити певну кількість людей до активної поведінки, спрямованої на передачу частини території України під юрисдикцію РФ, проведення незаконного референдуму на тимчасово окупованій російською федерацією території України. Згідно з вироком Коломийського міськрайонного суду від 15 березня 2023 р. у справі № 346/4483/22 ОСОБА_4 засуджено за: 1) розповсюдження матеріалів із закликами до захоплення державної влади (ч. 2 ст. 109

КК України) до покарання у виді позбавлення волі на строк два роки без конфіскації майна, 2) публічні заклики до проведення незаконного референдуму на тимчасово окупованій території (ч. 5 ст. 111-1 КК України) до покарання у виді позбавлення волі на строк шість років з конфіскацією майна. При цьому суд у вирoku окремо зазначив, що на підставі викладеного, з урахуванням особи обвинуваченого, суд доходить висновку про неможливість виправлення обвинуваченого без ізоляції від суспільства і не знаходить підстав для призначення йому покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, а також для застосування до нього ст. 75 КК України [12].

Закономірно постають питання щодо застосування передбаченого ч. 1 ст. 111-1 КК України покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Частина перша ст. 111-1 КК України передбачає можливість застосування лише одного виду основного безальтернативного покарання – позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Вказана законодавча новела актуалізує проблему її осмислення. Як слушно зазначає Р.О. Мовчан, «не зовсім логічно виглядає і вказівка у ч. 1 ст. 111-1 КК лише на один безальтернативний вид покарання, який зазвичай передбачається лише у кримінальному правопорушенні зі спеціальним суб'єктом, – позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від 10 до 15 років. Зокрема, виникає питання – а як бути із покаранням осіб, які не займають певної посади і не займаються певною діяльністю? Причому, ознайомившись із вирокami відносно суб'єктів, які були визнані винними у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 111-1 КК, можна переконатись у тому, що на практиці переважають саме такі випадки. Адже із шести притягнутих до кримінальної відповідальності осіб п'ять були непрацюючими або пенсіонерами. І лише в одному випадку за аналізованою нормою були кваліфіковані дії особи, яка була депутатом» [13, с. 56-57]. Верховний Суд у постанові від 4 квітня 2023 р. (справа № 295/5493/22) уточнив, що такий вид покарання може застосовуватися як до осіб, які вже обіймають певні посади або здійснюють відповідну діяльність, так і до осіб, які такі посади можуть обійняти в майбутньому, або у майбутньому можуть здійснювати відповідну діяльність [14].

Відповідно до вироку Богунського районного суду м. Житомира від 22.06.2022 р. у справі № 295/5493/22, залишеного без змін апеляційним судом, жінка була засуджена за ч. 1 ст. 111-1 КК України за колабораційну діяльність, а саме за дії, які виявилися у публічному запереченні громадянином України здійснення збройної агресії РФ проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України та публічних закликів громадянином України до підтримки рішень та дій держави-агресора, збройних формувань – до покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням функцій держави та місцевого самоврядування, строком на 10 років [15].

У касаційній скарзі прокурор, не оспорюючи доведеність вини, правильність кваліфікації дій засудженої та строк призначеного їй покарання, порушує питання про скасування постановленої ухвали апеляційного суду щодо ОСОБА_6 з призначенням нового розгляду в суді апеляційної інстанції у зв'язку з неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність та істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону. В обґрунтування своїх вимог прокурор зазначив, що апеляційний суд необґрунтовано погодився із рішенням суду першої інстанції про правильність призначення засудженій покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані із виконанням функцій держави та місцевого самоврядування, що призвело до збереження за нею права обіймати посаду вчителя або займатися педагогічною діяльністю, оскільки її злочинні дії не були пов'язані з навчальною та виховною діяльністю учнів, зокрема осіб віком до 18 років.

При цьому, на думку прокурора, суд не врахував те, що призначене судом першої інстанції покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані з виконанням функцій держави та місцевого самоврядування строком на 10 років, не сприятиме недопущенню вчинення засудженою кримінальних правопорушень у сфері здобуття освіти, а тому непризначення їй покарання у виді позбавлення права займатись навчальною та/чи виховною діяльністю осіб віком до 18 років, обіймати посади, пов'язані з роботою з особами віком до 18 років строком на 10 років, не відповідатиме меті покарання [14]. Верховний Суд погодився з призначенням покаранням і не задовільнив касаційну скаргу прокурора.

КК України передбачає диференційовані розміри покарань за публічні заклики до вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України (ч. 2, 3 ст. 109, ч. 1, 2, 3 ст. 110, ч. 1, 5 ст. 111-1 КК України). Заслужує на увагу підхід, використаний Робочою групою з питань кримінального права при розробці проекту нового КК України, який полягає у тому, що різноманітні види публічних закликів на шкоду державній безпеці (ст. 9.1.12 «Публічні заклики на шкоду державній безпеці» проекту нового КК України станом на 22.05.2023) належать до злочину 3 ступеня, що передбачає покарання у виді штрафу в розмірі від 1000 до 2000 розрахункових одиниць або ув'язнення на строк від 3 до 4 років [16]. Такий підхід видається прогресивним, оскільки пропонується системний підхід до оцінки суспільної небезпечності публічних закликів на шкоду державній безпеці.

Аналіз 13 обвинувальних вироків за 2022-2023 рр., постановлених за вчинення публічних закликів до підтримки рішень та/або дій держави-агресора РФ, які поєднувалися переважно із публічним запереченням здійснення збройної агресії проти України (ч. 1 ст. 111-1 КК України), свідчить про те, що суди призначали покарання у переважній більшості випадків з нижньої межі санкції (у виді позбавлення права обіймати посади в органах державної влади, державного управління, місцевого самоврядування строком на 10 та 11 років).

За вчинені в умовах збройної агресії Росії проти України публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади та публічні заклики до вчинення дій, метою яких є зміна меж території або державного кордону України, а також розповсюдження матеріалів із відповідними закликами, винних осіб суди у переважній більшості випадків звільняли від відбування призначеного покарання з випробуванням відповідно до ст. 75 КК України. З огляду на викладене вважаємо доцільним звернути увагу на те, що застосування ст. 75 КК України відбувається лише за наявності достатніх підстав. Так, звільняючи особу від відбування покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК України, суди повинні ухвалювати такі рішення, лише належним чином мотивувавши їх, вказуючи, які саме обставини справи та дані про особу винного дають підстави для висновку про можливість його виправлення та перевиховання без ізоляції від суспільства.

Проведений аналіз судової практики в частині призначення покарання за публічні заклики до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, публічні заклики до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та (або) окупаційною адміністрацією держави-агресора, публічні заклики до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України (ч. 1 ст. 111-1 КК), а також публічні заклики до проведення незаконних виборів та/або референдумів на тимчасово окупованій території (ч. 5 ст. 111-1 КК) свідчить про те, що вона перебуває на етапі становлення. Напрями вдосконалення судової практики вбачаються у врахуванні: по-перше, підвищеної суспільної небезпечності публічних закликів до вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України в умовах збройного протистояння Українського народу російській державі-агресору та водночас державі-терористу; по-друге, вчинення аналізованих кримінально протиправних посягань (публічних закликів до вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України) сприяє у досягненні цілей Росії як держави-агресора і держави-терориста; по-третє, захист незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України є справою всього Українського народу та обов'язком громадян України (ст. 17, 65 Конституції України).

1. Вирок Приморського районного суду м. Одеси від 28 червня 2022 р. у справі № 522/6626/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104957706>. 2. Вирок Корольовського районного суду м. Житомира від 29 серпня 2022 р. у справі № 296/4291/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105948536>. 3. Вирок Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 8 лютого 2023 р. у справі № 932/7074/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108890713>. 4. Вирок Київського районного суду м. Одеси від 13 вересня 2022 р. у справі № 947/20001/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106194043>. 5. Вирок Первомайського міськрайонного суду Миколаївської області від 17 березня 2023 р. у справі № 484/1273/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109619409>. 6. Вирок Вінницького районного суду Вінницької області від 29 листопада 2022 р. у справі № 128/2106/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107553233>. 7. Гапончук В.В. Кримінально-правова протидія публічним закликам до вчинення злочинних дій: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. 272 с. 8. Постанова Верховного Суду від 28 травня 2020 р. у справі № 489/7957/15-к. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89649333>. 9. Вирок Корольовського районного суду м. Житомира від 16 січня 2023 р. у справі № 296/298/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108401700>. 10. Вирок Вінницького міського суду Вінницької області від 28.03.2023 у справі № 127/21065/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109884474>. 11. Бантишев О. Ф., Титула Д. В. Новели кримінального кодексу України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 396-398. 12. Вирок Коломийського міськрайонного суду від 15 березня 2023 р. у справі № 346/4483/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109602652>. 13. Мовчан Р.О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми: монографія . Київ: Норма права, 2022. 244 с. 14. Постанова Верховного Суду від 4 квітня 2023 р. у справі № 295/5493/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110055033?fbclid=IwAR34sLVICb8AtelG-T6GgyuCWLD1PZrd9zvNDEfewD2BMqTo89TwtY2nXFU#>. 15. Вирок Богунського районного суду м. Житомира від 22.06.2022 р. у справі № 295/5493/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104867799>. 16. Проект нового КК України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/05/22/kontrolnyj-tekst-p-roektu-kk-22-05-2023.pdf>.

References

1. Vyroky Prymorskoho raionnoho sudu m. Odesy vid 28 chervnia 2022 r. u spravі № 522/6626/22. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104957706>. 2. Vyroky Korolovskoho raionnoho sudu m. Zhytomyra vid 29 serpnia 2022 r. u spravі № 296/4291/22. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105948536>. 3. Vyroky Babushkinskoho raionnoho sudu m. Dnipropetrovska vid 8 liutoho 2023 r. u spravі № 932/7074/22. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108890713>. 4. Vyroky Kyivskoho raionnoho sudu m. Odesy vid 13 veresnia 2022 r. u spravі № 947/20001/22. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106194043>. 5. Vyroky Pervomaiskoho miskraionnoho sudu Mykolaiivskoi oblasti vid 17 bereznia 2023 r. u spravі № 484/1273/23. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109619409>. 6. Vyroky Vinnytskoho raionnoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 29 lystopada 2022 r. u spravі № 128/2106/22. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107553233>. 7. Haponchuk V.V. Kryminalno-

pravova protydiaa publicnym zaklykam do vchynennia zlochynnykh dii: dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2021. 272 s. **8.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 28 travnia 2020 r. u spravi № 489/7957/15-k. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89649333>. **9.** Vyrok Korolovskoho raionnoho sudu m. Zhytomyra vid 16 sichnia 2023 r. u spravi № 296/298/23. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108401700>. **10.** Vyrok Vinnytskoho miskoho sudu Vinnytskoi oblasti vid 28.03.2023 u spravi № 127/21065/22. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109884474>. **11.** Bantyshev O.F., Tytula D.V. Novely kryminalnoho kodeksu Ukrainy. *Yurydychni naukovyi elektronni zhurnal*. 2022. № 9. S. 396-398. **12.** Vyrok Kolomyiskoho miskraionnoho sudu vid 15 bereznia 2023 r. u spravi № 346/4483/22. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109602652>. **13.** Movchan R.O. «Voieni» novely Kryminalnoho kodeksu Ukrainy: pravotvorchi ta pravozastosovni problemy: monohrafiia. Kyiv: Norma prava, 2022. 244 s. **14.** Postanova Verkhovnoho Sudu vid 4 kvitnia 2023 r. u spravi № 295/5493/22. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110055033?fbclid=IwAR34sLVICb8AtelG-T6GgyCWLD1PZrd9zvNDEfewD2BMqTo89Twy2nXFU#>. **15.** Vyrok Bohunskoho raionnoho sudu m. Zhytomyra vid 22.06.2022 r. u spravi № 295/5493/22. *Yedyni derzhavnyi reiestr sudovykh rishen*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104867799>. **16.** Proiekt novoho KK Ukrainy (stanom na 22.05.2023). URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/05/22/kontrolnyj-tekst-proektu-kk-22-05-2023.pdf>.

Kryvopuskova Kateryna. Punishment for public calls to commit criminal offences against the foundations of national security of Ukraine: analysis of court practice

The article is devoted to the analysis of court practice in terms of sentencing for public calls for criminal offences against the foundations of national security of Ukraine in the context of russia's armed aggression against Ukraine.

The author states that in the context of russia's armed aggression against Ukraine, public calls for violent change or overthrow of the constitutional order or seizure of state power and public calls for actions aimed at changing the boundaries of the territory or state border of Ukraine in violation of the procedure established by the Constitution of Ukraine, as well as distribution of materials with relevant calls, have been mostly released from serving their sentences with probation in the vast majority of cases.

In addition, the analysis of 13 guilty verdicts in 2022-2023 for committing public calls to support the decisions and/or actions of the aggressor state of the russian federation, which were combined mainly with public denial of the armed aggression against Ukraine (part 1 of article 111-1 of the Criminal code of Ukraine), shows that the courts imposed punishment in the vast majority of cases from the lower limit of the sanction (in the form of deprivation of the right

to hold positions in public authorities, public administration, local self-government for a period of 10 and 11 years).

The article supports the approach that when releasing a person from serving a sentence with probation under article 75 of the Criminal code of Ukraine, courts should make such decisions only after giving proper reasons, indicating which circumstances of the case and data on the personality of the perpetrator give grounds for concluding that he/she can be reformed and re-educated without isolation from society. In conclusion, the author suggests ways to improve judicial practice.

Key words: punishment, public appeals, russia's armed aggression, fundamentals of national security of Ukraine, court practice, release from serving a sentence on probation.